

Inserati se sprejemajo in veljajo
tristopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat.
12 " " " " 2 "
16 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se
cena primerno zmanjša.

Rokopis

se ne vračajo, nefrankovana
pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu
(administracija) in ekspedicija za
Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:
Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:
Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan
velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je na Bregu hišna
števil. 190.

Izhaja potrikokrat na teden in sicer
v torek, četrtek in soboto.

Jugoslovansko bojišče.

Vojska med Srbi in Turki se je 2. t. m. pričela in sicer srečno za Srbe. Ruski general Černajev, ki zapoveduje glavni vojski srbski, je prišel turški tabor pri Babinej glavi blizu Niša, kjer je jedro turške vojske, in ga je po triurnem boju vzel. Turki so pustili vse, celo kanone in pobegnili v trdnjavo. Ravno tisti dan prišel je Ranko Alimpič utrjeno mesto Beline v Bosni, katero se navalu vojske srbske ne bo moglo dolgo vstavljati. Bosenski Turki čutijo nevarnost, ki jim preti, in se umikajo v utrjena mesta, kristijani pa vsi navdušeni prijemajo za orožje ter hočejo s Turki, kakor pravijo, poravnati vse stare račune. V Serajevem, kjer se zbira turška moč, in ki ga v naglici utrjujejo, so Turki proti kristjanom silno razsrjeni, ter jim očitajo, da so oni krivi srbsko-turške vojske. Pred nekimi dnevi so jim hoteli s cerkvenih stolpov zmetati zvonove, kar so jim pa vojaki še o pravem času zabranili. General Alimpič, ki ima Turke iz Bosne pregnati, je vojakom svojim strogo zapovedal varovati in pri miru pustiti premoženje in imetje posameznih ljudi, ker niso prišli v Bosno kot posilniki in mogotci, ampak kot osvojevalci in dobrotniki. Tudi gre ž njegovo vojno oddelek raznih vradnikov, da takoj vrede deželno oskrbovanje. Da bi se vojska nesrečno končala, tega nihče ne misli in prva zmaga je pogum Srbov jako pomnožila.

Tudi knez Črnogorski je že na bojišču. 2. t. m. bila je v kneževi prestolnici slovesna služba božja. Vpričo mnogoštevilnega naroda bral se je potem oklic, v katerem se Črnogorcem naznanja, da se je Turkom vojska napovedala, kar je zbudilo veliko navdušenje. Pol ure pozneje pozdravil je knez na konju z za-

stavo v roki armado, rekši: „Bodi pozdravljena vojska! Mi idemo v imenu Boga. Barjaktar, vzemi to vojno zastavo.“ Potem je vojna s knezom na čelu med burnimi živijo-klici odmarširala proti Hercegovini.

Med tem, ko se junaki bojujejo zoper starodavnega sovražnika, tudi njihove žene doma rok križem ne držé. V Beligradu se v kneževem konaku ali gradu dan za dnevom zbira nad 120 gospá in gospodičin, ki neprenehoma pripravljajo šarpijo in obvezovalno pripravo za ranjence; ravno to delajo po drugih hišah, obenem iz tisuč in tisuč src k Bogu vre najgorčnejša molitev, da bi podelil zmago kristjanom in jih rešil iz stoletne sužnosti, v kateri so se že dovolj pokorili.

Slovanom sovražni ljudje se pa nadjajo ravno nasprotnega vspeha in iz Vidina se je 2. julija v „Wien. Ztg.“ telegrafiralo, da so Turki vzeli srbske šance pri Zajčaru in Srbom potokli 2000 mož. Pa kdor pozna razmere, je takoj spoznal, da ta je ravno tako bosa, kakor vest o silni zmagi Muktara paše pri Nikšićih. —

Nemška slava — puhla.

Kdor je poslušal pogovore naših bahaških prusakov, bi bil sodil, da le to je izvrstno in popolnoma, kar pride iz blažene Nemčije. Če je hotel kdo prej pohvaliti kako blago, rekel je, da je angleško, francosko itd.; odkar je pa Nemčija prišla na vrhunec slave politične, bilo je v očeh naših nemčurjev le tisto fino, kar je prišlo iz Nemčije, zlasti iz Berolina. Hudo je tedaj poparilo širokoustneže nemške neko pismo, ki ga je glavni komisar nemške razstave v Filadelfiji, profesor Reuleaux, razglasil v

„Nat. Ztng.“, in v katerem jako slabo sodi o izdelkih nemškega obrtnijstva. Prof. Reuleaux je, kakor omenja „Volksztg.“, z enim udarcem razdrobil kadilnico puhlega rodoljubja, ki je pri Nemcih v gospodarskem oziru gojilo švindela, v duševnem pa nično domišljijo. Omenjeno pismo, ki je tem važnejše, ker uradno konstatira revščino prusako, se glasi:

„Ne sme se tajiti, marveč se mora glasno izreči, da je Nemčija na svetovni razstavi v Filadelfiji hudo prekošana. Naši izdelki so po večem delu razstavljenih reči veliko slabejši od izdelkov drugih narodov, le v malo rečeh smo jim po natančnejši preiskavi enaki, in le v silno redkih jih prekosimo. Žalibog, da je tudi časnikarstvo, zlasti nemško-amerikansko, brez usmiljenja napadlo našo razstavo. Leta in leta so nemški Amerikanci govorili, kaj bo Nemčija prerोजना in vtrjena vse storila; ponosno so prerokovali, kako bo njihova nekdanja domovina druge narode silno prekosila, če ne čisto zatempila. Zdaj pa se je zgodilo ravno narobe, zato pa so naši bivši in ogoljufani prijatelji postali naši najhujši nasprotniki in grajalci. Morda so pa posredno vendar-le naši prijatelji, ker Nemčiji javno pred oči stavljajo ogledalo, katero so ji njeni prijatelji v Evropi že večkrat v manjših krogih kazali, ne da bi se jim bilo verjelo. Pa novo Nemčijo so razvadili njeni prilizovalci; fraza o namenu in pomenu Nemčije se je tolikokrat vpričo nje ponavljala, pesem o njeni slavi tolikokrat pevala, da se ni več zavedala, kaj mednarodno tekmovanje od nje zahteva. Istina je, da smo propadli, in ne bilo bi rodoljubno to rojakom zamolčati ali prikrijevati.

Cvet vseh napadov je: 1. Nemška industrija

Zadnji dnevi v Ogleju.

(Izviran roman iz petega stoletja.)

Spisal Alojzij Lukovič.

(Dalje.)

„Ha, prepozno!“ viče strežaj, potegne meč, zastopi vrata. Hud boj se prične.

„Bežite! bežite!“ kliče še vedno skoro okamnelim ženam.

A sulica vrže strežaja na tla.

Ženski poskočite, tresčite iz triklinija na vrt, tečete po gostem gaju proti morju. Več korakov naprej leti kakor lahkonozna gazela Evdora v temni noči, vedno klicaje: „Digna za menoj!“ A Digna je ne čuje več, oslabela padla je na tla.

Hunci vdarijo nad njo. Že jih čuti pri sebi, že vidi Digna roko, ki grabi po njej.

„Kriste mili!“ vsklikne reva, poskoči na noge, naglo kot puščica steče po gozdiču. Ona naprej, Hunci za njo. Toda zidovje jej brani naprej, obrne se ter dirja prek zidovja. Tam ravno tik morja, tam kjer se Nadiža iz mesta v morje izteka, tam je njena palača. Našla je

stranska vrata. Zdaj leti proti domu. Palača je popolnoma odprta, po stopnjicah teče na višino palače, meneča, da Hunci zgubé njeno sled. In na višini poslopja, po vzhodnji šegi zidanega, kako krasen razgled ima oko! A zdaj je spodej temna noč, temno je zgoraj. Od spodej gori bobni šumenje morja in Nadiže. Ozre se nazaj, a za seboj vidi Hunce, ki jej vzklikne: „Kako se jim oči svitlé. Že čuti njih roko. Trenutek postane. Spredaj prepada, nazaj ne more. Spredaj smrt, zadej sramota!“

Noč je. Bleda luna ravno pogleda milovaje skozi pretrgane oblake na ta prizor.

„Ne, ne, Sever, zvesta sem ti!“ vsklikne Digna v osodepolnem trenutku, „o Bog, ne zameri mi!“ Hunec stegne roko po njej, a ona zakrije si obraz, spne se raz prestrešje, strmo-glavi se raz obzidje, pljuskuje v vodo, valovi se razgrnó in zopet zagrno in mirno tekó kot poprej, toda v svojem njedru hranijo hrabro Digno, žrtvo lastne zvestobe in hunske besnosti.

Besno divjaje vrnejo se Huni, nehoté občudovaje hrabrost oglejske žene.

XVII.

„Na lagune, na lagune!“ še vedno doni klic bežečih Oglejčanov, ki v dir in skok deró vsi preko Amfore proti ladjestaji. In tam, oj Bože, kaka gnječa! Vse hiti na ladje in v čolne, a v sili in zmotnjavi jih mnogo telebi v mokri grob. Čolni in ladje odrinejo, pa zopet druge prihajajo; prebivalci bližnjih otokov in sosednjih mest priskočijo na pomoč svojim kristijanskim sobratom, dobro vedé, da na morji jim Hunec ne more škodovati. Dober jezdec je, a voda se mu studi, stresa ga.

Po ulicah še vedno boj divja. Redna oglejska vojska se sicer umika, vendar se še krepko brani pomorski oddelek. Tudi staro mesto in kapitol sta še vedno v rokah oglejskih, in ravno okoli kapitola bije se najhujši boj. Tudi Nekropolis je še v rokah domačinov. Temu boju ni drug namen, nego da kolikor mogoče Hunce odbijajo, in ostalim Oglejčanom pot odpró k rešitvi. Tudi Hunci ne marajo dosti za boj. Glavni namen so dosegli. Razkropili so se po zapadnem in severo-vzhodnem delu mesta. Tu

ravno po pravilu „ceno pa slabo.“ Žalibože da naša industrija počez res ravna potem pravilu, zlasti brezozirno gledé prvega dela in vsled tega dosledno tudi v drugem delu. 2. Nemčija v obrtnijskih in umetnijskih izdelkih ne pozna drugih nagibov kakor tendenciozno-patriotičnih, ki pa za svetovno tekmovanje niso, kakoršnih tudi noben drug narod ni razstavil; za brezten- dencno lepoto, ki sama po sebi vnema, nimajpoma. Vsled tega očitania se vselej sramu- jemo, kadar obiščemo razstavo, in v našem oddelku vidimo na batalijone Germanij, Borusij, cesarjev, cesarje- vičev, Bismarkov, Moltkov, Roonov, iz porcelana, prepéčenke (biskvita), bronsa, cinka, železa, ila, alipa nasli- kanih, vezanih, tkanih, tiskanih, lito- grafiranih, ki nam iz vseh kotov štrle. In bitva pri Sedanu nahaja se v umet- nostnem oddelku celo dvakrat! Kaj si je mogla komisija za umetna dela misliti, ko je sprejela te podobe! In v mašinski dvo- rani zdi se, da sedem osmin prostora je samo za velikanske Kruppove to- pove, ki žugaje med mirnimi izdelki drugih narodov stoje. Je-li res to izraz namena Nemčije? Se-li ne kaže, da šovinizem in bizantizem pri nas v najlepšem cvetu stojita? Ali ne silimo drugih narodov, da si morajo to misliti? 3. V umetnem obrtnijstvu kaže se premalo okusa, v tehniki premalo napredka. Zopet moramo omeniti, kako važno je prizadevanje obrtnijskega muzeja, kako malo pa da industrija v tej reči podpira marljivo skrbnega kupčijskega ministra. Pri vsih narodih, pravijo grajalci, smo se nekaj učili, v Nemčiji nič! To je hudo, a to so tri glavne reči, ki se nam oči- tajo. Prihodnjič bom skušal po natančnejši razsodbi govoriti o izjemah, ki so za nas to- lažljive; v splošnem pa temu očitaniu ne morem ugovarjati in izrečem le željo, da bi prav veliko nemških obrt- nikov sem prišlo, da bi videli, koliko se imamo še učiti in koliko pozabiti!

Če bi bil kdo drug kaj takega pisal, kako bi se bili prusaški in velikonemški listi ši- rokoustili in pisatelja obirali; zdaj sicer potepeno molčé, a stavimo, da bodo po sklepu razstave kmalo zopet zagnali ostuden dirindaj o nemški slavi in inteligenci, pa odgovarjali jim bodemo dostojno, ker zdaj vemo, koliko je vredna ta inteligenca!

moré, požigajo, plenijo. Kot tolovaji vohajo po palačah, zbirajo dragocenosti, ali oj, živeža je le po malem. Kje so obljubljene polne žit- nice? Kje zaloge žarečega se vina? Ne vedo za-nje. Morda jih ogenj ravno sedaj vpepeluje.

Tudi na skrajnem vzhodu je bojna sreča Gotom prijazna. Zmogli so hrabri Gotje, ravno sedaj proti večeru, po dolgem boju deró proti mestu miru in sprave, proti Nekropolis. In tam, tam ne meneča se za bojni krik in šum, ki vedno bliže prihaja, kleči na gomili Honorija. Tudi danes kot vsak dan se ni mogla prema- gati, da ne bi šla obiskat svojega mrtvega so- proga. Zamaknjena je v svojo molitev, njen duh bavi se z Menapijem. Čuden je človek, kakošna sila jo je semkaj prignala? Čudno je človeško srce, daleč sega vez ljubezni, še čez grob se čuti njena moč. Neka notranja sila jo je gnala, da je med najhujšim bliskom in gromom zapustila palačo, ter se podala prek morja do stanovanja pokojnikovega. Kadar je srce burno, tedaj se mu prilega tudi burnost narave.

Politični pregled.

V Ljubljani, 5. julija.

Avstrijske dežele.

S cesarjem pojde v Zakope (Reich- stadt) k pozdravu ruskega cara, kakor se zdaj piše, grof Andrassy, s carom pa pride neki tudi knez Gorčakov.

O naši **armadi** poroča „Triester Zei- tung“: Vsled ukaza c. kr. vojnega ministerstva so vsi oficirji stoječe avstrijske armade, kakor tudi rezerve in domobranstva poklicani, naj svoja vojna oboroževanja popolno pripravljena imajo.

Hrvatski sabor bi se bil imel 3. julija pričeti, pa ni mogel zborovati, ker ni bilo nobenega zapisnikarja. Prišel se je tedaj včeraj.

Vnanje države.

Francosko ministerstvo za svoje pred- loge nima zanesljive večine ne v starešinstvu, ne v narodni skupščini. V starešinstvu se kon- servativna večina upira novi učni postavi, v narodni skupščini pa radikalna večina vladi noče pripoznati pravice, da bi smela imenovati krajne glavarje (maire). Že se pretresa vpra- šanje, ktera stranka bode ministerstvo silila k odstopu. Ker se pa radikalci bojé, da po odpovedi dosedanjih ministrov utegne pred- sednik ministre svoje vzeti iz stranke konser- vativne, se bodo najbrže z vlado pogodili.

Španjski kortesi so potrdili postavo, ki Baskom jemlje starodavne z mečem branjene pravice. Kaj nespametnejšega niso mogli storiti. Morda bode ljudstvo nekoliko časa še miro- valo, pa pri prvi priliki bo gotovo zgrabilo zopet za orožje. Krivica miru ne vtrjuje in sili se zatirani le toliko časa vklanja, dokler se čuti slabega; kadar se pa ojači, se tem stra- šneje zažene v svojega nasprotnika.

Izvirni dopisi.

Z Gorenjskega, 30. jun. Včeraj je prišel „Vergnügungszug“ na Gorenjsko, pa mislim si, da to je bil le ljubljanski gospodi, ne pa železniški kasi, ne gostilničarjem, ne najetim voznikom, katerih je čakalo prav veliko. Ko vlak pridrdra do Léseca in ko namesto naj- manj 500 pričakovanih gostov komaj 100 oseb vozove zapusti, šinil je nekak „krah“ človeku po udih. Da bodo časniki izlet poveličevali, ne dvomim, kakor sem tudi preverjen, da bodo isto storili Ljubljancani, da so se nasrkali zdravega gorenjskega zraka, jesti jim tudi ni primanjkovalo, ako je bilo pričakovanih 500,

Mrak je došel. Honorija se ozre okoli sebe. Zbledi kot smrt. Kaj je to? Kak šum, kak krik! Vstane, napoti se, da bi tekla proti domu. Ali oj, po ulicah tekajo divji vojaci pred seboj podé rimske vojnike. Naglo kot valovi razgrnila se je po vsih javnih prostorih bojna sila.

„Oj Evdora, oj Digna!“ vsklikne vstavši se, solze jo polijó. Ne ve, kaj storiti. Zapazijo jo nekteri Gotje, planejo nad njo, a ona kot plaha srna dirja nazaj.

„Menapij, Menapij, reši, brani me!“ teče klicaje k grobu. Ondi stoji steber, spominek ranjkemu, pričevaje, kje počivajo kosti junaka. Vrže se na tla, oklene se groba z obema ro- kama. Gotje prihrujejo za njo, siloma jo hočejo odstraniti, a odtrgati je ne morejo, z nadna- vadno močjo drži se za steber. Razsrdé se Gotje, da slabotna ženska jim toliko posla daje.

„Udarite jo, posekajte jo, nihče nima živ ostati“, kriči načelnik druhali.

Še se trudijo Gotje z njo, a načelniku se to odveč zdi, priskoči, v hrbet zabode ji dvo-

bilo je pripravljeno za 100 gotovo dosta. Pri tej priložnosti pride mi v spomin „Vergnügungszug“, ki so ga imeli nemčurji binkoštno ne- deljo v Beljak, da so ondi jedli in pili, menda zastoj; pa vendar gotovo ne vem, morebiti le na vrnitev, kedar pridejo Beljačani v Ljub- ljano. Bralo se je tistikrat po nemčurskih listih, da se je zvršilo vse v najlepšem redu. Temu nasproti naj povem, da se je Krisperjev kup- čijski služabnik v Lésecah močno veselil tega izleta, in ker je bila štacuna binkoštni ponde- ljek celi dan zaprta, so si Leščani mislili, da se mu prav dobro godi v Beljaku. Ko ga pa tudi še v torek ni bilo na dan, odprejo s silo od znotraj zaprto štacuno in — najdejo ime- novanega v krvi mrtvega na tleh. Zdravniki trdijo, da, ko se je v nedeljo zjutraj oblačil, da bi se odpeljal v Beljak, utrgala se mu je otekla žila. Hotel si je morda sam kri ustaviti, in je prišel iz svoje spavnice toraj v štacuno, da bi dobil tu kaj pomočka. Zajel je še dve skledici krvi, pa oslabil kmalo tako, da se je zgrudil na tla in da mrtev obleži. Bog mu bodi milostljiv! — Pred kratkim se je bila v Lesce pripeljala komisija iz Ljubljane, da se je podala na to v Zgoše, kjer je bil nek fant v boju nevarno ranjen, in na Koroško Belo, kjer so našli srenjskega služabnika mrtvega v nekem potoku. Vprašati bi le hotel, ali bližnji urad ni zmožen tega posla in ali to ni žaljenje urada na deželi, da se velikrat zaradi kake malenkosti uradniki, če je tudi 20 ur daleč na deželo, pripeljejo na komisijo. Če je po- stava to, ali se ne bi dala prenarediti?!

Iz Primorja, 26. junija. Veliko se je pisalo po časnikih o Štremajerjevih groših pro in contra. Tudi „Slovenec“ je prinesel dosti dopisov, po katerih so lahko spoznali č. g. duhovni, da nespametno delajo, ako se to- liko ponižujejo, da beračijo za podporo kakor kdo, ki ne more delati in nima o čem živeti. Nekteri dopisniki so tudi zagovarjali v „Slo- vencu“ prošnje za vladno podporo, toda le malo je bilo takih. Lansko leto je neki dopis- nik grajal samo duhovne tržaškega mesta, češ, da oni pri polnih loncih sedé, pa dopisnik je bil ravno tako graje vreden, kakor vsi berači za vladno podporo. A takega dopisa pa še ni bilo v „Slovencu“, kakor iz Štajarskega 14. ju- nija v št. 71. Gosp. dopisnik priporoča, da bi kolikor mogoče veliko „gospodov“ za te groše prosilo, ne zaradi denarja, ampak da bi se vladi z argumentom ad hominem pokazalo, da je podpora pol milijona dvakrat in trikrat premala, ako se v istini revnemu duhovništvu hoče po-

rezni meč. Honorija se ozre, milo pogleda, strese se, njena kri porosi gomilo soproga, — mrtva se zgrudi zvesta žena na moževem grobu.

Črna noč je zakrila ubogo mesto. Nevihta je davno jenjala, nebo se je nekoliko razjasnilo. Vendar tmina še vlada, mesec se skriva za oblake, kot bi se bal razsvetliti strašni prizor. Cela hunska armada je v mestu. Tudi pomor- sko mesto je sovracom v rokah, le v starem mestu okoli kapitola bije se poslednji boj. Na severu hunskega tabora stoji močna hunska četa, njo obdajajo kričaje ženske in otroci. Kralj se ni podal v mesto, odjezdil je s stražo, ko je mesto padlo, na bližnji holm. Od tam se pase nad veličastno-groznim prizorom. Iz mesta donaša južni veter bojni krik in cvenk orožja: to je godba njegovemu ušesu. Kako plamte hiše, kako goré palače, daleč tje po morji odseva se njihov žar, breg je krvavo razsvitljen, bližnje gore žaré se v svitu požara. Časoma v mestu zagrmí, palača se je razrušila, tisočere iskre in žarki vzlete proti nebu.

(Dalje sledi.)

magati. Da bi bil te vrstice pisal kdo iz Istre ali iz Notranjskega ali drugih bolj ubogih krajev, bi se toliko ne čudil, pa dopis je iz Štajarskega, iz rodovitne in bogate dežele, v kateri so tudi duhovni bolje plačani, kajti ako je ljudstvo premožno, tudi g. duhovni več zaslužijo, in vendar pravi g. dopisnik, da bi jih moglo čez 300 za to vladno subvencijo prositi. Čudno! ali gosp. dopisnik res misli, da c. k. vlada ne vé, da so katoliški duhovni sploh pre-slabo plačani? Ali res misli, da bo c. k. vlada potem precej plačo duhovnom poboljšala, ako se jih bó „veliko“ ponižalo za to beračijo? Ali ne spozna, da se s temi groši g. duhovni le na limance love, da bi se pridružili stranki vladini? Ako bi c. k. vlada hotela resnično pomagati duhovnom, bi jim nekaj davkov odpustila ali če že morajo veliko davkov plačevati tisti, ki imajo kaj bolje dohodke, naj bi saj takim ne nakladala velikih davkov, kateri imajo slabe ali srednje dohodke. Toda ne dela se tako, marveč se kaplanom, fajmoštrom itd. nakladajo zmeraj veči davki, tistim pa, dekanom in fajmoštrom bogatim itd., kateri se ne sramujejo prositi, pa daje podporo. Ako bi hoteli resnično pomagati duhovnom, bi letno plačo povikšali, kakor so storili uradnikom, učiteljem in drugim. Ali če ni imela še časa, kakor g. dopisnik iz Štajarskega pravi, dohodke stalno pravilno vrediti, naj bi bila tistega pol milijona ali letos 600.000 gl. razdelila med škofije in vsaki škofiji poslala ali nakazala dotično svoto, da bi jo potem preč. škofje razdelili, kakor bi vedeli, da je kdo bolj potreben. Tako bi bilo pošteno; potem bi bolj potrebni kaj dobili, kateri se sramujejo prositi, sedaj pa so subvencionirani tudi premožni dekani, fajmoštri itd. Moja misel je ta: Katoliški duhovni niže vrste so sploh potrebni povišanja ali poboljšanja plače, pa noben kat. duhoven v službi ni v tako revnem stanu, da bi bil primoran vladi se v klanjati in jo grošev prositi. Če pa to storé, drugim duhovnikom, ktere je sram prositi, škodo delajo, sami sebi pa storé, da jih uradniki in drugi liberalci in posvetnjaki zasmehujejo. Če se ne motim, je lansko leto pisal nekdo iz Štajarskega, kako so se v neki uradnji pogovarjali uradniki in posmehovali duhovnom, kateri so prosili vladine podpore.

Do leta 1872 so kat. duhovni živeli brez vladine podpore in ni se čulo, da bi bil kdo glada umrl, pač pa dostikrat, da je kdo toliko in toliko zapustil. Kakor pred l. 1872, tako jih je tudi dandanes nekaj, ki niso brez denarjev, pa vendar prosijo državne podpore. Le takrat bi bili potrebni, ako bi letni dohodki samo toliko znašali, da bi ne mogli, kakor se kat. duhovnu spodobi, pošteno živeti in bi morali dolg delati, pa da bi nič ne zapravili brez potrebe. Tako potreben pa, lahko rečem, ni kmalo kdo v Cislajtaniji. Taki, ki prosijo, sem rekel, pa tudi drugim duhovnom, ktere je sram prositi, škodo delajo, ker se povikšanje plače duhovnom morebiti ravno zaradi tega zateguje.

H koncu še nekaj. Večkrat se je slišalo in bralo, da duhovnov primanjkuje in da za nekaj let bo dosti duhovnij brez duhovnih pastirjev. Gospodje! ali se vam to čudno zdi? Pomislite le, kdo bo pa imel veselje stopiti v duhovski stan, ako vidi, da so duhovni ne samo zaničevani od liberalcev in posvetnjakov, ampak da bo moral še za svojo plačo beračiti, kader bo služil. Ali ni res nespametno prositi za zaslužen plačo? Kaj bi rekli n. pr. čevljarji, krojači itd., ako bi za svoje delo le nekaj plačila prejeli, za drugo bi pa rekel gospodar roko-

delcu: naredite prošnjo in prosite ponižno, pa vam bom dal, ako ne bom kaj tacega zvedel, kar bi meni ne bilo všeč.“ Tudi duhovni morajo vladi služiti, imajo veliko pisanja in drugih opravil zaradi nje, gotovo bi se spodobilo, da bi vlada tudi takim duhovnom kaj plačala, pa brez prošnje.

Iz Dunaja, 3. julija. Dólenje-avstrijski liberalci so imeli v nedeljo v Dunajskem Novem mestu (Wiener-Neustadt) shod, kterege se je vdeležilo okoli 200 privržencev. Ta shod je nekoliko pomenljiv zato, ker se je izrekel zoper pogodbo z Ogrri in sklenil resolucijo, da so pogoji, pod katerimi se je sklenila, za Avstrijo prehudi in se ne morejo sprejeti, zato pričakuje zbor, da se bo rajše sklenila le osebna (personalna) zveza, kakor ta, ki se zdaj namerava. — Zbor je dalje spustil kviško še drugo resolucijo, v kateri zahteva, naj se stroški za vojno znižajo. Tretja resolucija je bila sprožena zoper lastno ogersko banko.

Prvi je na tem shodu govoril znani dr. Kopp. Da bi ga bil kak Oger slišal! To je letelo kamenje po Ogrrih, ki hočejo za to, da plačujejo 30 odstotkov, imeti za 70 odstotkov pravic. Po Koppovih mislih bi morali Ogrri hvaležni biti avstrijskim Nemcem, da so jih pred 300 leti vzeli med-se, sicer bi bili, kar se tiče omike, še na tisti stopinji, na kateri so Bulgari in drugi „interesantni“ narodi. Dvorni svetovalec Höfken mu je vrlo pritrkoval rekoč, da nima nič zahtevati narod, kateremu omike manjka.

Evo zopet nemška prevzetnost, ki se šopiri, kakor da bi imeli edini Nemci omiko v „štantu.“ Ti napadi na Ogre še celó centralističnim listom niso po volji; „čemu žaliti po nepotrebnem prijatelje?“ vprašujejo. Ta nemška ošabnost je pač res neopravičena, kajti v politični izobraženosti so ogri avstrijskim Nemcem gotovo daleč spredej, dokaz temu to, da so dosegli pogodbo, po kateri vživajo s temi enake pravice, plačujejo pa še manj ko tretjino. Kdor tako pogodbo doseže, je pač dosti zrel.

Še bolj čudno je govoril vitez Schönereer. Njemu bi bilo všeč, če bi Avstrija odpovedala se stopinji velike oblasti in se pečala le s pospeševanjem vednoti in materijalnih zadev. Po domače se pravi to: Avstrija naj se podá Prusiji in potem pod varstvom pruskega orla doma prede in se uči, vse drugo, posebno politiko, naj pa prepusti drugim.

Ali niso take besede iz ust poslancev tiste stranke, ki je glavni steber sedanje sisteme, res strašno ostra obsodba sedanjega ministerstva? Pomenljivo je tudi to, da najgorkeji prijatelji ministerstva najhujše zabavljajo čez najnovejše delo njegovo: pogodbo z Ogrri. Kdo bo po tem še trdil, da sedanja sistema ni popolnoma gnjila!

Domače novice.

V Ljubljani, 6. julija.

(*Matici slovenski*) je c. k. finančna prokuratura v Ljubljani z dopisom od 27. dne u. m. naznanila, da je blagi ranjki beneficijat gosp. Valentin Ravnikar zapustil 1200 gold., ktere „Matica“ po odbitih 120 gl. postavne pristojbine, more koj v posest vzeti.

(*Vabilo k 37. odborovi skupščini Matice slovenske*) v četrtek 13. julija t. l. ob 5. uri popoldne v Matičini hiši na bregu razglašá Matičino predsedstvo ravnokar takole: Dnevni red: 1. Prebere in potrdi se zapisnik 36. odboro-ve skupščine. 2. Poročilo tajnikovo. 3. Poročilo odseka za izdavanje knjig. 4. Razprava o raznih Matičinih zadevah.

(„*Turški list*.“) Dandanes, ko se že ves omikani svet obrača od smradišča Turčija imenovanega, bi moral vsak misliti, da ga vsaj v tistih deželah, ktere so po Turku toliko trpele, kakor Kranjska, ni več človeka, ki bi držal s Turki. Ali motil bi se. V Ljubljani je neka zagrizena svojat vkljub omike še tako kanibalska, da bi najraje poklala vse, kar gre zoper Turka; dokaz temu je to, kar je predvčerajšnji „turški list“ v uvodnem članku izbruhal zoper Srbe. „Med tem — tako blizo se glasi njegovo razsajanje — ko vsa Evropa v najlepšem miru živi in se človeštvo skuša med seboj le v novih iznajdbah, se drzne ta peščica na pol odvisnih Srbov prižgati bakljo vojske in to vkljub ugovorom vse diplomacije.“ Tedaj Srbija bi ne imela pravice spustiti se nad zatiralca vseh Slovanov, vsake omike! In zakaj bi ne imela te pravice? Zato, ker je majhna deželica? Ali ste že kaj tako bedastega kje brali? — Zakaj pa je Srbija dandanes tako majhna? Ali ne zato, ker so jo ravno Turki tako skrčili? In kako pravico so imeli Turki do Srbije? Ali kako drugo, kakor jo ima tolovaj do tujega blaga? In zdaj bi ne smela Srbija od Turkov tega nazaj zahtevati, kar so ji ti po krivici — s silo vzeli?! Zakaj bi tega ne smela? „Turški list“ je tako predrzno nesramen, da na to vprašanje kar naravnost tudi odgovor dá. „Zato ne — pravi — ker Avstrija ne sme trpeti in ne bo trpela, da bi se ob njeni meji napravljale še kake slovanske države.“ Zakaj li Avstrija kaj tacega ne sme trpeti? Zato, ker se renegati različnih narodov, samopridni ustavoverci in Madjari Slovanov bojé. To je jedro vsega čvekanja. Ali pa mislite, da je Avstrija samo za take ljudi na svetu, da so Slovani le za to, da delajo za druge, ki se ob njihovih žuljih masté? Sicer pa ne bomo niti mi, niti avstrijski in drugi turčini ustavili skale, ki se vali proti Turčiji; to bodo storili Jugoslovani sami, ki bodo šembrano malo zmenili se za to, ali je Madjarom in renegatom všeč, kar delajo. Kaj boste li vi, reve uboge, črvi, za ktere se gotovo Jugoslovani brigali ne bodo, če prav kričite in od jeze pokate. Sicer pa „turškemu listu“ kličemo: „Fej! Sram vas bodi!“

(*Vtopljenko*) M. Golovršek so našli v torek v Ljubljani nad Fužinami pod Ljubljano in jo včeraj pokopali. Danes zjutraj pa so našli J. Kliša pri mesarskem mostu in Marijo Kosin pri Mustah. Zdaj samo ene še manjka.

Razne reči.

— V Bled je prišel v nedeljo cesarjev najmlajši brat, nadvojvoda Ludvik Viktor.

— Umrl je 28. junija č. g. France Remic, mestni kaplan pri sv. Antonu v Trtsu, v 66. l. starosti. R. I. P.

— Telegrafična zveza med Srbsko in Turčijo je vsled vojske vstavljena.

— Za Jungmanov spominek so cesar darovali 1500 gl.

— Razpisi učiteljskih služeb. Na Kranjskem. V kamniškem šolskem okraju so sledeče učiteljske službe izpraznjene: V Mengšu z l. p. 500 gl. in z opravnim dokladom 50 gl., v Komendi z l. p. 450 gl. in v Zalogi z l. p. 400 gl.

Pri vseh treh službah ima učitelj tudi prosto stanovanje. Prošnje za te službe se morajo do 31. julija t. l. pri dotičnih krajnih šolskih svetih predlagati.

V šolskem okraju radoljskem na Irazredni šoli na Breznici, v Gorjah, v Srednji vasi učit.

službe po 400 gl. l. p. in stanovanje, v Kamnici l. p. 450 gl., stanarina 80 gl. Prošnje okrajnemu šolskemu svetu v Radoljci do 31. julija t. l.

— Vtonila je na sv. Petra in Pavla dan v Savi pri Sevnici gospodična H. iz Brezic, ko je šla gledat most, ki se stavi čez Savo. Ker se je preveč na kraj nekaj metrov dodelanega mosta podala, je padla v vodo in niso je mogli rešiti. — Ravno tisti dan je vtonil v Ponikvah pri Preserjih 17letni Brancelj, ki se je šel kopat in ga je najbrže krč prijel.

— Požar. Iz Vrhnike se nam poroča: Preteklo soboto zvečer je silno gromenje, katero je bilo od severno-zahodne strani slišati, naznanjalo, da se bliža huda nevihta. In res, kmalo se vlije dež, kakor bi ga bil iz škafalil, začne se bliskati in treskati, da je ljudi kar groza sprehajala. Naenkrat — bilo je krog devete ure — se oglasijo žalostno zvonovi v farnem zvoniku in naznanijo ljudem, da gori. Mislite si strah, kateri se je vsakterega polastil! Ljudje so vednega ognja že vsi preplašeni. Ni namreč še 2 leti preteklo, kar je silni požar velik del Vrhnike vpepelil, lansko jesen so tri hiše pogorele in zdaj že zopet ogenj! Trešilo je bilo pod sv. Trojico v nek kozolec, kateri se je, ker je bilo v njem nekaj sena in detelje, brž vnel. Ko bi ne bile sosednje hiše, ktere so ravno lansko jesen pogorele, z opeko pokrite, in ko bi ne bile bolj oddaljene s slamo krite od hudega dežja vse premočene, bi se bil ogenj gotovo bolj razširil in večo žrtev tirjal. Tudi Vrhnici so se pri požaru prav hvalevredno obnašali in si na vso moč prizadevali ogenj pogasiti. Graje vredno je le to, da je izmed dveh tukajšnjih brizgalnic ena do pogorišča dospela, ko je že vse pogorelo, druge pa niti videti ni bilo. Od kod ta zanikarnost?

— Nov zemljevid je ravnokar na Dunaji v bukvarnici A. Hartleben-a (I. Wallfischgasse Nr. 1) na svitlo prišel, ki kaže bojišče evropske Turčije s Srbijo, Črnogoro, Rumunijo in Grško s sosednimi deželami Avstrije in Ogerske in pa Rusije pod naslovom „Kriegs-Karte der Europäischen Türkei nebst Rumänien, Serbien, Montenegro, Griechenland und den angrenzenden Gebieten von Oesterreich-Ungarn und Russland.“ Celi ta zemljevid, precej velik, se dobiva menda že tudi v vseh knjigarnah po 10 krajc.

— Banka „Slavija“ je razposlala ravnokar svoje letno sporočilo, iz kterega je razvidno, da je ta vseskozi slovanski zavod tudi v pretečenem letu sijajno napredoval.

Tudi med nami se nahajajo nekteri, ki trdijo, da izključljivo slovanski zavodi pri sedanjih okoliščinah v Avstriji ne morejo tako napredovati, ko nemški ali ogerski. Da je ta trditev čisto neresnična in brez prave podlage, dokazujejo najboljše naslednje številke iz letnega poročila banke „Slavije“: Poslovanje je začela banka „Slavija“ z gotovo jako malim kapitalom 3000 gl., ktere so njenemu ravnateljstvu posamezni, med temi tudi slovenski rodoljubi posodili; danes po sedemletnem obstanku pa ima efektivnega premoženja 2,785.253 gl. 54 kr., in je dosedaj izplačala svojim zavarovancem škod v znesku 2,167.774 gl. 42 kr. Njeni rezervni in poroštveni fondii znašajo 2,749.918 gl. 92 kr. in razun tega, da se je posameznikom posodilo 633.933 gl. 22 kr., vložena je še v različnih hranilnicah, ktere so v letnem poročilu z imeni navedene in po zneskih našete, 701.497 gl. 92 kr.

Ta zavod moremo tedaj vsacemu z najboljšo vestjo priporočati, posebno ker se je

nadjeti, da njegovo pogojevanje z banko „Slovenija“ zarad prevzetja njenega poslovanja ne bo brez vsega vspeha, marveč se rešilo obema bankama, pa tudi delničarjem in zavarovancem na korist.

— Kako so že l. 1764 pri sodnijah na Kranjskem slovenski pisali in pri pravdah vsaj najvažnejše reči celó v protokol jemali, priča sledeči odlomek iz nekega zapisnika sodnije v Radoljci, ki ga nam je poslal prijatelj. „Jest Matheus Papler Perffleshem de jest po Smerte Andrea Filtra v negove Kaise dervoffzo niffem vezh koker vte Perve Poste 14. vte druge 12. vte Treke 4. ihno vte Sadne Poste eno dervo, katero je Poderto blo Pofsekou, alle Pofsekat Puftou, tude de Sa te dervelsa na ta kup koker Sem jest vonkei Postavvu is majo Supernezo, ihno is nenem Sinam richteg Sglihatou, tude na tech 14 dervels nie fistrouke 14. Repariou Pravizhno dau. toku mene.“ — Tu naj le še omenimo, da je ta slovenščina še mnogo lepša in bolj razumljiva od nemščine, v kateri je zapisnik pisan. Kako pa je dandanes — 112 let pozneje! Kako redke so sodnije, pri kterih se kaj slovenskega piše! Takrat ni bilo slavnega § 19. drž. zak. in vendar je domač jezik pred sodnijami imel morda več veljave, nego zdaj.

— Zastran Slomškovih pesmi došlo nam je sledeče naznanilo: Ravnokar se je v tiskarni družbe sv. Mohora v Celovcu dokončalo tiskanje Slomškovih pesmij. Kam do srede t. m. bo vezanje dogotovljeno in se prične razpošiljatev. Kdor želi, da se mu te pesmi takoj po izidu pošljejo, naj se v kratkem oglasi. Naročila sprejema sl. tiskarna družbe sv. Mohora v Celovcu, sl. opravišstvo „Slov. Gospodarja“ v Mariboru in podpisani izdajatelj sam.

Knjiga obsega nekaj čez 17 pól srednje osmerke. Papir in tisk, vse je jako lepo in okusno. Dodana sta pesmam spredaj dva predgovora Slomškova, potem kratke „životopisne črtice“ in „beseda urednikova“; na konci pa bibliografija Slomškovih del in spisov. Oskrbeli in pridjali smo tudi podobo nepozabljivega nam vladike, kakoršna se je nahajala v „Drobtinah“ l. 1863.

Toliko že naprej lahko rečemo, da bode

ta knjiga rasveselila vsako domoljubno slovensko srce!

Ceno smo postavili, kolikor je največ moči bilo, nizko. Broširan iztis velja 90 kr., trdo vezan (kakor so bile navadno „Drobtince“) pa 1 gold. Kdor vzame 12 istisov, dobi 13tega na vrh.

Čisti znesek je namenjen za izdavanje ostalih Slomškovih spisov.

V Ptuj, 1. julija 1876.

Izdajatelj:
Mih. Lendovšek,
kaplan in katehet.

Umrlj so:

Od 2—5. julija. Anton Jakič, berač, 60 l., za oslabljenjem. Martin Šešek, delavec, 56 l., za vodenico. Ferdinand Super, delavčeve vdove otrok, 6½ m., za jetiko. Ana Artner, čuvaja otrok v cig. fabr., 3 m., za driako.

Telegrafične denarne cene 5. julija.

Papirna renta 64.95 — Srebrna renta 68.— — 1840letno državno posojilo 108.50 — Bankine akcije 845 — Kreditne akcije 142.— — London 130.15 — Srebro 102.20 — Ces. kr. cekini 6.06 — 20frankov 10.29.

Denarstvene cene 4. julija.

	Denar.	Blago.
Državni fondii.		
5% avstrijska papirna renta	64.50	64.70
5% renta v srebru	68.10	68.30
Srečke (lozi) 1854. l.	105.05	106.—
„ „ 1860. l. cel.	107.50	128.—
„ „ 1860. l. petinke	116.—	117.—
Premijski listi 1864. l.	126.—	107.—
Zemljišćine odveznice.		
Štajarske po 5%	96.50	96.50
Kranjske, koroške in primorske po 5%	95.—	—
Ogerske po 5%	71.50	72.50
Hrvaške in slavonske po 5%	83.—	84.—
Sedmograške po 5%	71.50	72.50
Delnice (akcije).		
Nacionalne banke	834.—	836.—
Unionske banke	54.25	54.50
Kreditne akcije	139.20	139.40
Nižoavstr. eskomptne družbe	645.—	655.—
Anglo-avstr. banke	69.25	69.50
Srečke (lozi).		
Kreditne po 100 gl. a. v.	152.—	155.50
Tržaške „ 100 „ k. d.	118.—	119.—
„ „ 50 „ „ „	56.—	56.50
Budenske „ 40 gl. a. v.	29.50	30.50
Salmove „ 40 „ „ „	40.—	41.—
Palffy-jeve „ 40 „ „ „	29.50	30.—
Clary-jeve „ 40 „ „ „	29.25	30.—
St. Genois „ 40 „ „ „	20.—	30.—
Windischgrätz-ove „ 20 „ „ „	23.25	23.75
Waldstein-ove „ 40 „ „ „	23.25	23.75
Srebro in zlato.		
Ces. cekini	6.—	6.02
Napoleons'or	10.15	10.17
Srebro	102.30	102.40

Vabimo k pristopu!

Osnovale se je v Ljubljani ravnokar društvo in je pri deželnej sodniji se protokoliralo pod imenom:

„Hranilno in posojilno društvo.“

Glavni namen društva je:

- Dobivati si denarna sredstva sò svojim tovarštvenim kreditom;
- prejemati denar na obresti;
- dajati posojila;

Vsakdo, kdor hoče družtvenik postati, se more z deleži po 10 gl. a. v. družtvenega podvzetja udeležiti, in sicer more najmenj jeden delež si oskrbeti.

Z družtvom je zavezana tudi hranilnica, kategera zavoda udeležiti se zamorejo tudi nedružtveniki, in naj manjši hraoilna vloga znaša 20 kr., kstere vloge se plodonosno nalože, ter se zamorejo vsak čas z obresti vred vzdigniti.

Društvo bode dajalo denarje na posojilo po §. 7. dr. pr.:

- Na osobni kredit;
- proti poroštvu;
- proti zastavi;
- na hipoteke, t. j. na hiše in zemljišća.

Ker ima društvo le občno korist občinstva pred očmi, vabimo vse prebivalstvo k najobilnejšemu pristopu, bodi si kakor deležnike ali hranilničarje.

Delovanje društva se pričue

prvega julija 1876.

Početkom meseca avgusta t. l. bode sklican prvi občni zbor deležnikov in se volil po §. 24. pruitvenih pravil stalni odbor.

Društvena pisarna je

na sv. Jakoba trgu v Virantovej hiši,

na vodno stran pri tleh na desno.

(34—2)

V Ljubljani meseca junija 1876.

Začasni odbor.